

האשה

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי
ו' אלול תשפ"ב 1440 (שנה כז')

נושא השבוע: תשובה

הפטרה: "אנוכי אנוכיי" (ישעיה נא)

האט,
עוד 24 יום
יום הדין!

פרשת שופטים

"וכי יהיה איש שונא לרעהו וארב לו" (יט,יא)

מסביר "אור החיים" הקדוש: פרשה זו רומזת ליצר הרע, כי אין שונא לאדם כיצרו הרע והוא מתחזה "לרעהו" – שמראה לאדם רעות וחיבה שלטובה הוא מיעץ אך באמת הוא שונא לו ומבקש רעתו, "וארב לו" – שהיצר הרע אורב לאדם להחטיאו ומסביר לו פנים על המעשים הרעים שעושה ואומר לרע טוב, ואין לאדם אורב גדול מזה. ובפרט בימים אלו של חודש אלול שרוח התשובה מנשבת באוויר ישים האדם ליבו לכך ביתר שאת שלא ליפול ברשתו של יצר הרע וחלותיו ואדרכא ירבה במצוות ובמעשים טובים ביתר שאת ויכתב לשנה טובה ומבורכת.

"כי תקרב אל עיר להלחום עליה וקראת אליה לשלום" (כ,י)

האדם נקרא עיר קטנה, וידוע שיצר הרע מתגרה ונלחם עם האדם ואפילו הוא חכם וצדיק שעוסק בתורה ימים ולילות, אינו יכול להכניעו עד שישא אישה וזה שאמר הכתוב: "כי תקרב אל עיר" – זה הגוף שנקרא עיר, "להלחם עליה" – להילחם עם יצר הרע למענה שלא יחריבנה. אז תחילת הכל צריך לקיים "וקראת אליה לשלום" – זו מצוות הנישואין שאמרו חז"ל ביבמות (סב): "כל אדם שאין לו אישה שרוי בלא שלום" ואז יוכל לנצח את יצר הרע.

מעשה שהיה

כיצד חזרנו בתשובה? (מפי המטפל הרגשי מרדכי רוט)

פגשתי לא מזמן יהודי יקר וכך הוא סיפר לי: "אני בן קרוב לארבעים ונשוי כעשרים שנה, יש לנו ברוך השם 8 ילדים מתוקים. זוגיות טובה לצערי לא הייתה לנו אף פעם. מריבות וויכוחים היו מנת חלקנו, ואין בכלל מה לדבר על אהבה וקשר רגשי. היינו חיים כדי לשרוד. לא היה לנו הרבה זמן להיות יחד, עבדתי בכל יום כתשע שעות וגם אשתי עבדה לא מעט זמן, אבל בזמן שהיינו יחד השתדלנו לנצל את זה כדי לריב, להתווכח, ובכל פעם על משהו אחר. פעם אני הייתי זה שמבקר ומצא על מה לריב ופעם אשתי הייתה זו שמעירה, פוגעת וכד'. היינו עושים תורנות מי הפעם מתחיל, וכמובן שאת חלק מהמריבות היו רואים הילדים המתוקים שלנו. באמת השתדלנו לא לריב לפני הילדים אבל ילדים זה ילדים, הם רואים ושומעים הכול למרות שאנחנו חושבים שאנחנו יכולים להסתיר מהם. ואין על מה לדבר שהילדים לא ראו הערכה וכבוד בנינו. אנחנו האנשים מהסוג של פעם, לא חושבים בכלל ללכת לטפל! אלא פשוט ממשיכים את החיים כך: עובדים, רבים, מתווכחים וכך הסרט של החיים ממשיך הלאה.

מה שהכי מעניין הוא ששנינו היינו ההורים הכי מקסימים והכי טובים שיכולים להיות לילדנו. היינו מכבדים ומכילים אותם, נותנים להם אהבה, רק בנוגע לשנינו משהו התפקשש.

אבל מרוץ החיים המשיך, נולדו ברוך השם עוד ילדים – בריתות, בר מצווה, בת מצווה, עד שהילדים הגיעו לשלב של שידוכים. בשידוכים יצאנו מכל פרופורציה, הגענו לשיא חדש של ויכוחים ועצבים.

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 7:05-6:57 * סוף זמן ק"ש 8:49-8:50

ציאת ש"ר"ת: 8:21

ציאת שבת: 7:34

כניסת שבת: 6:45

אבל למרות הכול זכינו בסייעתא דשמיא לחתן את הבן הראשון.

הבן התחתן וכעת כבר קצת התביישנו לריב ולהתווכח לפני הכלה החדשה, כי זה פשוט לא נעים!

להתווכח ממש לפני לקח קצת זמן... לאחד שנה זכינו לראות נכד ראשון והתרגשנו מאוד.

היה זה כחצי שנה לאחר לידת הנכד הראשון שלנו, בני מתקשר אליי ואומר לי: 'אבא, יש לי משהו מאוד חשוב לדבר איתך, אני אשמח שזה יהיה בארבע עיניים'. קבעתי עם בני בערב, לא ידעתי על מה הוא רוצה לדבר איתי ועוד בארבע עיניים, זו היתה הפעם ראשונה שהוא רצה לדבר איתי לבד.

אספתי אותו ברכבי, 'לאיפה נוסעים?' שאלתי. 'תיסע בבקשה לטיילת, אני צריך קצת שקט ופרטיות', 'מה קרה?' שאלתי קצת בבהלה. ראיתי שקשה לו לדבר ודמעות נקו בקצה עיניו. הוא שתק מספר דקות ואז אמר לי בשקט: 'אבא, אני לא רוצה לצער אותך, התאפקתי כבר הרבה זמן אבל כבר אין לי ברירה, צר לי להגיד לך אני הולך להתגרש. כן, פשוט להתגרש!'.

הרגשתי שאני הולך לקבל דום לב. 'מה אמרת?', 'מה?', 'למה?', עצרתי את האוטו באחד הרחובות הצדדיים וספק שאלתי ספק אמרתי: 'בני היקר מה קרה, אני אעזור לך'.

הוא סיפר לי איך כל הזמן הוא ואשתו רבים ומתווכחים, לא מכבדים אחד את השני....

'אשתי הלכה ליועצת אחת והיא אמרה לה שאנחנו לא מתאימים וכדאי שנתגרש, שהיא מכירה את המצב הזה וכדאי לה להתגרש עם ילד אחד לפני שעוד ילדים יסבלו. היא רק ספרה לי את זה ואמרתי לה: 'אין שום בעיה, מצידי נתגרש גם מחר', וכך הדברים התגלגלו ועכשיו אנחנו פרודים כבר שבוע וחצי. לא רציתי לספר לך אבא כדי לא לצער אותך ואת אמא, אבל כעת הרגשתי שאני חייב לספר'.

ופתאום נפל לי האסימון שלא נפל לי עשרים שנה - פשוט הארה מהשמיים, אמרתי בליבי: 'אתה קולט, הוא פשוט מחקה אותך ואת אמא שלו. הוא פשוט ממשיך את המסורת שלכם, רב, לא מעריך, פוגע...'.

הבן שלי התחיל לבכות ואני בכיתי יחד איתו. בכיתי עליו, בכיתי על החינוך הלא טוב שהראיתי לו כל השנים. איך צריך להתייחס לאישה, מה זה כבוד ומה זו הערכה, מה זה לא להעיר ולא לפגוע.

בכיתי שבגללי הבן שלי הולך להתגרש. כן, רק בגללי! והוא פשוט הולך עוד צעד אחד קטן קדימה ורוצה לעשות זאת בפועל, הבנתי איזה דורות אני גידלתי. איך הבנים והבנות שלי יתנהגו, האם לימדנו אותם מה זה כבוד והערכה הדדיים? מה זה אוהבה כגופו ומכבדה יותר מגופו? מה זה לדבר אחד עם השני בנחת? האם זהו המסר שאני מעביר לדורות הבאים? כך אני רוצה שייראו!

כן, גם בכיתי על עצמי ועל אשתי. איך עשרים שנה אנחנו רבים ופוגעים אחד בשני במקום לחיות באהבה ובשלום, במקום זה אני בוחר שלא לעבוד על המידות שלי ורב בלי הפסקה עם אשתי.

התביישתי להסתכל לבן שלי בעיניים, חיבקתי אותו ואמרתי לו שאני אעשה הכול בשבילו.

רציתי להגיד לו שזה לא נכון להתגרש ושזו לא הדרך וצריך לכבד אחד את השני, אבל התביישתי להגיד לו את זה. איזו זכות דיבור יש לי כאשר אני מראה לו עשרים שנה את ההפך הגמור!

באותו לילה סיפרתי לאשתי את כל מה שסיפר לי הבן, וכנראה שגם אשתי קיבלה את ההארה הזו.

ישבנו שנינו באותו לילה ובכינו יחד על עשרים שנים מטופשות שרבנו על כלום, ממש על כלום, רק על חוסר עבודת המידות ועל הרבה אגו מטופש. אנחנו אנשים טובים בסך הכול ותראה לאיפה הגענו?

לפעמים סטירה כואבת אחת יכולה לעשות מה שלא עושים שנים של טיפולים ופגישות. לפעמים אתה נתקל באמת ובמציאות כל כך כואבת שזה בית הספר הכי טוב שיכול להיות לחיים.

דיברנו עד אור הבוקר והבטחנו שנינו לעצמנו שמה שהיה לא יחזור ואנחנו נשתנה.

למחרת קראנו לבנינו לשיחה, זו הייתה השיחה הכי כואבת שהייתה לי בחיי, ואמרנו לו: 'אין לנו זכות להגיד לך כלום, אבל רק שתדע שאנחנו אשמים במה שקרה לך, אנחנו טעינו זו לא הדרך הנכונה, אל

תחזור על הטעות שאנחנו עשינו. תחזור לאשתך תחיה איתה טוב, תכבד אותה. אל תיקח אותנו בתור דוגמה איך צריכים להיות בעל ואישה, בדבר הזה תתנהג ההפך! אתה יכול בהחלט ללמוד מאיתנו איך

להתייחס לילדים, כפי שאהבנו וכבדנו אתכם, ואתם ב"ה אוהבים אותנו, אבל לצערנו בזוגיות אנחנו דוגמא שלילית במיוחד. אנחנו רוצים להציל את החיים שלך, אתה יקר לנו. אנחנו מבקשים ממך סליחה.

הבן שלי ממש התרגש מהשיחה שלנו איתו והבטיח שיעשה את הכול ויילחם שלא יהיו גירושין ח"ו.

ולנסות לחזור לחיות יחד בשלום עם אשתו. 'רק בשבילכם', אמר. 'גם בשבילך', אמרנו לו בשקט.

עשרים שנה רבנו, התווכחנו, פגענו אני ואשתי זה בזו, אם לא הבן שלנו מן הסתם שהיינו ממשיכים לריב עד עצם היום הזה.

השם ריחם עלינו ונתן לנו הארה לראות איך חיינו עשרים שנה, ופשוט להבין שאיך שנחיה כך יראו אותנו הילדים שלנו ויתנהגו בדיוק אותו הדבר במקרה הטוב, ובמקרה הרע יותר גרוע מאיתנו. בסוף קרה הנס והבן חזר לביתו והם חיים היום טוב ברוך השם, וגם אנחנו התחלנו לחיות מחדש. פשוט התחלנו מחדש, וחיים חיים חדשים של רוגע ושלווה, של אהבה, של כבוד אחד לשני. חשוב לדעת שהילדים רואים ושומעים הכול ואיך שתתנהגו לבן הזוג שלכם הילדים שלכם יחקו אתכם.

הלכות תשובה

פינת ההלכה

א. צריך אדם לשוב בתשובה לפני ה' על כל העבירות והחטאים שעשה בין בשוגג ובין במזיד (הרמב"ם הל' תשובה פ"א ס"א), ואפילו אם המעשה שעשה

הוא ספק עבירה (הרמב"ם סי' תרג ס"א).

ב. אם החטא או העוון שעשה הוא כלפי ה' ומצוותיו זה נקרא חטא ש"ב בין אדם למקום" וצריך לחזור בתשובה ולבקש סליחה מהקב"ה.

אם החטא או העוון שעשה הוא כלפי אדם אחר [כגון: גנב ממנו, ציער אותו, דיבר עליו לשון הרע] צריך לבקש את סליחת חברו ולהשיב לו מה שלקח ממנו, ואחרי שסלח לו צריך לשוב בתשובה ולבקש סליחה לפני ה' יתברך על זה (גמ' יומא פה:).

ג. מה היא תשובה? שיעזוב החוטא את חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בליבו שלא יעשה עוד (הרמב"ם הל' ז:). אבל האומר אחטא ואשוב, אחטא ואשוב אין מספיקים בידו משמים לעשות תשובה (גמ' יומא פה:). אך אם חזר בתשובה באמת ונכשל, ושוב חזר בתשובה ונכשל, אינו בכלל זה אלא יתחזק וינסה שוב והקב"ה יהיה בעזרו.

ד. התשובה כוללת שלושה שלבים: **חרטה על העבר** - שפירושה חרטה על מעשיו הרעים וצער על שהימרה את פי ה', ו**ידוי על המעשה שעשה** - יפרט בפיו את המעשה הרע שעשה וקבלה לעתיד

– יקבל בליבו שלא יחזור לעשותו עוד (הרמב"ם הל' ז, שער תשובה לבינו יונה גירונדי עמ' ט-י).

ה. ישתדל לשוב ב"תשובה מאהבה" היינו שחוזר מחמת שאוהב את הקב"ה ומצטער ומתבייש שחטא לפניו ולא ב"תשובה מיראה" היינו שירא מן העונש ולכן עשה תשובה ותיקן את החטא כדי שלא ייענש. **הטעם:** שהחוזר ב"תשובה מיראה" נהפכים לו העבירות שעשה במזיד לשוגג [ויצטרך עדיין להיענש על זה] והחוזר ב"תשובה מאהבה" העבירות שעשה במזיד נהפכות לו לזכויות (גמ' יומא פה: פה:).

ו. כל אחד ואחת צריכים לחזור בתשובה בין מעט בין הרבה, גם אם הוא מתפלל 3 תפילות ביום ואו לומד תורה כל היום כפי שכתב קהלת (ז, כ): "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (אור לציון אהבת הדסה לגר"צ אבא שאול עמ' קמד-קמו).

ז. כל אחד ואחת יכולים לחזור בתשובה ותתקבל תשובתם אפילו אם הם שקועים בעבירות עד מעל לראשם. ואין להם להקשיב ליצר הרע שלהם או לסובבים אותם שאומרים שאין להם סיכוי לחזור בתשובה לאור מה שהרעו. ויותר מזה אמרו חכמינו ז"ל 'במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד', כלומר גדולה מעלתם מפני שבעלי תשובה כובשים את יצרם יותר מהצדיקים (הרמב"ם פ"א הל' א-ז, ילקו"י ימים נוראים סי' תרכ ס"ו).

ח. התשובה היא לא רק על עבירות שיש בהם מעשה כגון: חילול שבת, גזל, עריות וכדו' אלא גם על מידות רעות שבו צריך לחזור בתשובה כגון: כעס, קנאה, רדיפת כבוד וכדו'. ותיקון המידות קשה יותר מחזרה בתשובה על עבירות שיש בהם מעשה, כי כשאדם שקוע במידות רעות קשה לו לפרוש מהם (הרמב"ם פ"א ס"ג). שהם תלויים במחשבתו והם בכלל מה שאמרו חז"ל (גמ' יומא כט:). "הרהורי עבירה קשים מעבירה" (ילקו"י שם ס"ז).

ט. אף על פי שעיקר התשובה היא עזיבת החטא, מכל מקום נכון שבעל תשובה יקבל על עצמו תיקון כדי לכפר על חטאיו (ילקו"י שם ס"ח), מאחר והתורה מכפרת עוון טוב שיתחזק בלימוד תורה [בנוסף לתשובה] וגם אם נכשל בעבירות חמורות טוב שיתחזק בלימוד תורה בנוסף לתשובה (ס:).

י. כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו וכל המחטיא את הרבים אין מספיקים בידו לעשות תשובה (פרקי אבות פ"ה מ"ח).

יא. יסוד היסודות של היהדות זה האמונה בהקב"ה שהוא ברא את העולם ומנהיגו וכל הנעשה בו ממנו יתברך, והשגחתו גם בהליכות העולם בדרך טבע. ויש דין ודיין ויצטרך האדם ליתן דין וחשבון על כל מעשה [ממומלץ לקרא את 13 העקרים של הרמב"ם העוסקים בזה, בכל יום - מופיע בסוף תפילת שחרית]. וכולם צריכים חיזוק לחיות ע"פ האמונה הזו בפרט שאמצעי התקשורת משדרים כל הזמן "כוחי ועוצם ידי עשה את החיל הזה" (הרמב"ם הל' מדע יסודי התורה פ"א, כור לזהב – כרוז חיבורי קדמונים

על ספר איוב עמ' קא, אזהרות לרבי אליהו הזקן עמ' קח).

יב. עבירות שבין אדם לחברו (ובכללם בין בני זוג ובין הורים לילדיהם) (בא"ח וילך ס"ו) אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חברו (גמ' יומא פה:) לכן המכה את חברו, מקללו או גזל ממנו אינו נמחל לו לעולם עד שישלם לחברו מה שחייב לו ויפייסו בדברים ויבקש ממנו סליחה וימחל לו (הרמב"ם הל' תשובה פ"ג ס"ט). יג. רוב רובם של הסכסוכים בין בני אדם הוא בענייני ממונות (אור' לציון אהבת הדסה לגר"צ אבא שאול עמ' קסז) ולכן ממון שיש בידו ונחלק עם חברו למי שייך הכסף לא יפסוק דין לעצמו אלא ילכו יחד לדין שיפסוק ביניהם (משנ"ב סי' תרו ס"ק ע.) שגזל מקטרג בראש ביום הדין (סס). יד. מי שחטא כלפי חברו צריך ללכת לפייסו בעצמו ולא ע"י שליח או מכתב. מ"מ הכל לפי העניין, אם יודע שהנפגע נוח לרצות עדיף שילך אליו בעצמו, ואם הוא קשה לרצות וחושב שיותר טוב שישלח תחילה איש מכובד מידידיו שירצהו ולאחר מכן יבוא בעצמו ויבקש מחילה ונסלח לו, יעשה כן (שו"ת יחיה דעת ח"ה סי' מד).

טו. אם האיש שחטא לו אינו בעיר יקבל על עצמו לפייסו כשיפגוש אותו (חזו"ע ימים נוראים עמ' רמד ס"ז וסס) ובינתיים ישלח לו מכתב פיוס והתנצלות או יצור אתו קשר טלפוני ויתנצל (סס).

טז. אם מת האיש שחטא לו לפני שהספיק לבקש סליחה, מביא עשרה בני אדם ליד קברו ויאמר לפניהם "חטאתי לאלוקי ישראל ולפלוני זה שחטאתי לו..." (שו"ע סי' תרו ס"ג) ויפרט החטא, והם ישיבו לו "מחול לך" שלוש פעמים (משנ"ב סס ס"ק טו).

יז. כשמבקש מחילה מחברו צריך לפרט את החטא שחטא נגדו ואם יודע שחברו יתבייש אם יעשה כן לא יפרטנו [אבל חייב לבקש מחילה] (משנ"ב סי' תרו ס"ק ג).

יח. אם פגע בכבודו של חברו או דיבר עליו לשון הרע וחברו אינו יודע מזה כלל, כשיבוא לבקש ממנו מחילה אין צורך שיספר לו דברים כהווייתם, כי אם יספר יחרה אפו ויגדל צערו לכן יבקש ממנו מחילה באופן כללי בלי לפרט (חזו"ע עמ' רמד).

יט. אם פגע בחברו אל יאמר בליבו: מסתמא חברי אומר בסדר קריאת שמע שעל המיטה "הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס אותי..." אם כן ודאי מחל לי, ומה לי כי אטרח לבקש את מחילתו, אלא יזדרז לפייס את חברו עד שימחל לו (שכנז כלאי פ"ד ס"ה).

כ. אם חברו אינו מוחל לו ייקח איתו 3 אנשים וילך לחברו שוב ויבקש ממנו מחילה, ואם עדיין לא מחל לו ילך לבקש ממנו מחילה פעם שלישית עם 3 אנשים, ואם אינו מתפייס אינו חייב לבקש ממנו יותר מחילה (שו"ע סי' תרו ס"א) מ"מ יודיע בפני עשרה שביקש מחילה מחברו וה"ה אישה בפני 10 נשים (וילקו"י סי' תרו ס"יג). אבל אם הוא רבו ואפילו לא רבו המובהק אלא ששמע ממנו דברי תורה (משנ"ב ס"ק ז) צריך ללכת כמה פעמים ואפילו אלף פעם (הרמב"ם סס) עד שיתפייס (סס).

כא. לאחר שביקש מחילה מחברו והשיב לו את הגזלה צריך לשוב בתשובה לפני הקב"ה על כך וזה כולל 3 שלבים: חרטה, וידוי על המעשה שעשה וקבלה לעתיד שלא יעשה שוב (סס פ"א ה"א).

כב. לא יהא המוחל אכזרי למחול (הרמב"ם דעות פ"ו ה"ו) [מ"מ רשאי לדרוש שישבו לו את ההיזק הממוני] (עיין הרמב"ם הל' חובל ומזיק פ"ה ה"ט-י) וכשמוחל ימחל בלב שלם ובנפש חפצה.

ואפילו הצר לו וחטא לו הרבה לא יקום ולא ייטור (הרמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"י) שכל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו. ואם לא ימחל גם לו לא ימחלו על עוונותיו (כסף משנה סס, חזו"ע עמ' רמג) ויש אומרים שאם מתכוון לטובתו של המבקש, כדי שלא ישוב עוד לכסלה (הרמ"א ס"א) או רב לתלמיד המתכוון לחנכו מותר לו שלא למחול מיד (וילקו"י סי' תרו ס"ו).

כג. אם חברו הוציא עליו שם רע, אינו צריך למחול לו (סי' תרו ס"א בהרמ"א) שיש ששמעו בחשד ולא שמעו בפיוס ונשאר השם הרע. מכל מקום טוב לנהוג במידת הענווה ולמחול גם על זה (משנ"ב ס"ק יא, חזו"ע סס). אבל תלמיד חכם מן הראוי שלא ימחול במהרה ובפרט כשכוונתו לחנכו (וילקו"י סס).

כד. כשחברו עשה לו עוול, הזיקו, ציערו וכו' לא ישנאהו בליבו וישתוק, מצוה עליו להודיעו ולומר לו למה עשית לי כך וכך שנאמר: "הוכח תוכיח את עמיתך" (הרמב"ם דעות פ"ו ה"ו) וממידת חסידות טוב שימחל לו אע"פ שחברו לא ביקש את סליחתו (סס, חזו"ע עמ' רמג). הטעמים: * כל צער שבא על האדם הוא מחמת עוונותיו ואין יכולת ביד אדם לצער את חברו אם לא מגיע לו כן (מתיבות יוסף ח"א עמ' 131). * כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, והקב"ה מודד מידה כנגד מידה (גמ' סנהדרין 5). ומי שמרחם ועושה חסד עם הבריות גם בדינו בשמים ירחמוהו וימחלו לו על עוונותיו בחסד (מסילת ישרים).

להעיר ולעזור : אחים ואחיות יקרים! בואו ננצל ימים אלו שהילדים בלימודים כדי להחליט איזה נושא אחד או שניים שנקבל על עצמנו להשתפר ולא נחכה לראש השנה שאז הילדים בבית ונהיה עסוקים בהכנות לחג ואז ודאי לא יהיה לנו את ישוב הדעת לכך !!!!

סליחות באשדוד בימים א-ה ב- 5:45 אחר הצהריים ואח"כ מנחה וערבית בבי"כ אהבת ישראל רח' הפלמ"ח [מאחורי קיוסק ציונה] אזור ג.